

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NARĖS RIMANTĖS ŠALAŠEVIČIŪTĖS 2022 M. BALANDŽIO 12 D. PASIŪLYMO DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISĖJŲ VALSTYBINIŲ PENSIJŲ ĮSTATYMO NR. IX-1011 3 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-285(2) IR LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NARIŲ RIMANTĖS ŠALAŠEVIČIŪTĖS IR LINO KUKURAIČIO 2022 M. BALANDŽIO 21 D. PASIŪLYMO DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISĖJŲ VALSTYBINIŲ PENSIJŲ ĮSTATYMO NR. IX-1011 3 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-285(3)“ PROJEKTO DERINIMO PAŽYMA

Institucijos pavadinimas, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Žyma apie pastabas ir pasiūlymus, į kuriuos neatsižvelgta ar atsižvelgta iš dalies
<p>1. Nacionalinės teismų administracijos 2022 m. rugsėjo 13 d. raštas Nr. 4R-1388- (6.6.Mr)</p>	<p>Administracija, susipažinusi su Nutarimo projektu, pažymi, kad palaiko 2022 m. birželio 27 d. rašte 4R-1022-(1.13.Mr) „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projekto Nr. 22-9538“ išdėstytą poziciją, kad, sprendžiant teisėjų, kurie dėl sveikatos būklės negali eiti pareigų, socialinių garantijų įtvirtinimo klausimus, neturėtų būti remiamasi argumentu, jog teisėjų valstybinių pensijų teisinis reguliavimas bus peržiūrimas sistemiskai tobulinant valstybinių pensijų sistemą, t. y. vykdant Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano veiksmus, kaip yra nurodoma ir pateiktame derinti Nutarimo projekte.</p> <p>Kaip ne kartą buvo pažymėta Administracijos ir Teisėjų tarybos teiktuose raštuose Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai (Teisėjų tarybos 2022 m. vasario 4 d. raštas Nr. 36P-13-(7.1.10. Mr), Administracijos 2021 m. balandžio 21 d. raštas Nr. 4R-567- (6.6) ir kt.), teisėjo socialinės (materialinės) garantijos yra iš Konstitucijos kylančio teisėjo nepriklausomumo principo sudėtinė dalis, ir įstatymų leidėjas turi</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p><i>Pirma</i>, Lietuvos Respublikos teisėjų valstybinių pensijų įstatymo 3 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto XIVP-285(3) (toliau – Įstatymo projektas) siūlymui – nustatyti, kad teisėjų valstybinės pensijos būtų skiriamos ir tais atvejais, kai asmuo yra atleistas iš teisėjo pareigų dėl sveikatos būklės, kai suseraga nepagydoma ar kita ilgalaikė liga, kliudančia eiti teisėjo pareigas, Lietuvos Respublikos Vyriausybė nutarimo projektu nesiūloma nepritarti, nutarimo projektu taip pat nesiūloma atidėti teisėjų socialinių garantijų teisinio reguliavimo neapibrėžtam laikui.</p> <p>Nutarimo projektu siūloma pritarti Lietuvos Respublikos Seimo narių R. Šalaševičiūtės ir L. Kukuraičio 2022 m. balandžio 20 d. pasiūlymo dėl Lietuvos Respublikos teisėjų valstybinių pensijų įstatymo Nr. IX-1011 3 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-285(3) (toliau – Pasiūlymas) tikslui nustatyti teisinį reguliavimą, kuris užtikrintų socialiai teisingą teisėjų valstybinių pensijų dydžio apskaičiavimo tvarką, tačiau siūloma nesvarstyti Pasiūlymo, nes jis turi būti įvertintas visos valstybinių pensijų sistemos pertvarkos kontekste.</p> <p>Pažymėtina, kad pensinio pobūdžio išmokų iš valstybės biudžeto pertvarka siejama su visos valstybinių pensijų sistemos pertvarka,</p>

	<p>nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris užtikrintų teisėjo ir teismų nepriklausomumą, <i>inter alia</i> teisėjo socialines (materialines) garantijas ne tik teisėjui einant pareigas, bet ir nutrūkus jo įgaliojimams; teisėjo socialinės (materialinės) garantijos nutrūkus jo įgaliojimams turi būti realios, o ne vien nominalios (Konstitucinio Teismo 2007 m. spalio 22 d. nutarimas, 2015 m. sausio 14 d. sprendimas).</p> <p>Šiuo metu teisėjai, kaip viena iš valstybinės pensijas gaunančių grupių, yra be pagrindo diskriminuojami, t. y. teisėjai dėl pablogėjusios sveikatos būklės ar susirgę nepagydoma ar kita ilgalaikė liga, kliudančia eiti teisėjo pareigas, neturi teisės aktuose nustatytų tokių socialinių garantijų, kokias turi kiti valstybinių pensijų gavėjai, pavyzdžiui, pareigūnų ir karių valstybinių pensijų gavėjai. Atsižvelgus į tai, kas išdėstyta, aptariamą diskriminacinę klaidą ištaisantis teisinio reguliavimo pokyčiai turėtų būti vykdomi kaip įmanoma operatyviau, jų neatidedant. Manytina, kad Nutarimo projekto nuostatos, kuriomis teisinio reguliavimo pokyčių apskritai siūloma nesvarstyti, laikytinos nesuderinamomis su konstitucine doktrina. Pažymėtina, kad teisėjų valstybinių pensijų apskaičiavimo mechanizmo tobulinimas (tiek apskritai, tiek ir dėl teisėjų, kurie negali eiti teisėjo pareigų dėl pablogėjusios sveikatos būklės ar susirgę nepagydoma ar kita ilgalaikė liga), be kita ko, išdėstytas ir teikiamame Lietuvos Respublikos Seimo narių Pasiūlyme, aptariamame kontekste laikytinas išvestiniu klausimu, kuris galėtų būti sprendžiamas ateityje išsamiai ir sistemiškai įvertinus visus aktualius aspektus (teisinius, ekonominius, finansinius ir kt.). Be to, primintina, kad dėl Pasiūlyme pateikto siūlomo naujo teisėjų</p>	<p>todėl ji gali būti pradėta įgyvendinti paaiškėjus visos valstybinių pensijų sistemos pagrindinėms pertvarkos kryptims. Pertvarkos tikslas – pertvarkyti pensinio pobūdžio išmokų sistemą vadovaujantis socialinio teisingumo, proporcingumo, teisinio aiškumo ir sistemiškumo principais bei siekiant nepažeisti asmenų teisėtų lūkesčių. Pertvarkant sistemą, bus peržiūrimas teisėjų valstybinių pensijų teisinis reguliavimas, o siūlymai dėl jo pakeitimo (ir dėl teisėjų valstybinių pensijų dydžio apskaičiavimo) kartu su kitais sisteminiiais siūlymais dėl valstybinių pensijų ir kitų iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto mokamų pensinio pobūdžio išmokų sistemos tobulinimo bus pateikti Seimui. Atsižvelgiant į tai, siūlymai dėl teisėjų valstybinių pensijų apskaičiavimo tvarkos turėtų būti svarstomos minėtos pertvarkos kontekste.</p> <p>Sprendimą dėl atsižvelgimo į Pasiūlymą bei Įstatymo projekto priėmimo priims Seimas.</p> <p><i>Antra</i>, Teisėjų tarybos 2022 m. gegužės 10 d. raštu Nr. 36P-60-(7.1.10. Mr) „Dėl Lietuvos Respublikos teisėjų valstybinių pensijų įstatymo Nr. IX-1011 7 straipsnio pakeitimo“ pateiktas siūlymas tikslinti Pasiūlymo formuluotę nustatant, kad „asmenims, turintiems teisę gauti teisėjų valstybinę pensiją ir atitinkantiems šio Įstatymo 3 straipsnyje nustatytas sąlygas, teisėjų valstybinę pensiją apskaičiuojama iš paskutinių 5, prieš nustojant eiti teisėjo pareigas, metų teisėjo gauto darbo užmokesčio vidurkio. Tais atvejais, kai teisėjas atleistas iš pareigų dėl aplinkybių, nepriklausančių nuo teisėjo valinių veiksmų (teisėjo sveikatos būklės, kai susergera nepagydoma ar kita ilgalaikė liga, kliudančia eiti teisėjo pareigas), teisėjų valstybinę pensiją apskaičiuojama iš paskutinių 5, prieš aplinkybių, nepriklausančių nuo teisėjo valinių veiksmų, atsiradimą, metų teisėjo gauto darbo užmokesčio vidurkio.“, nepanaikina praktinio įgyvendinimo galimų sunkumų ir tam tikrų teisinio reguliavimo trūkumų nes:</p>
--	--	---

	<p>valstybinės pensijos apskaičiavimo mechanizmo praktinio įgyvendinimo galimų sunkumų ir tam tikrų teisinių trūkumų Teisėjų taryba 2022 m. gegužės 10 d. rašte Nr. 36P-60-(7.1.10. Mr) „Dėl Lietuvos Respublikos teisėjų valstybinių pensijų įstatymo Nr. IX-1011 7 straipsnio pakeitimo“ teikė išsamią poziciją, kurią palaiko ir Administracija.</p> <p>Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos Respublikos Seimas po svarstymo 2022 m. balandžio 12 d. posėdyje pritarė Teisėjų valstybinių pensijų įstatymo Nr. IX-1011 3 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-285(2) (toliau – Įstatymo projektas) (už balsavo 115 Seimo narių, prieš – 0 ir 5 Seimo nariai susilaikė), kuriuo siūloma nustatyti, kad teisė gauti teisėjų valstybinę pensiją įgyjama ir tais atvejais, kai asmenys yra atleisti iš teisėjo pareigų dėl sveikatos būklės, kai suserga nepagydoma ar kita ilgalaikė liga, kliudančia eiti teisėjo pareigas. Taigi Pasiūlymo svarstymas neturėtų nepagrįstai vilkinti ar, juo labiau, apskritai nutraukti, tolimesnę paties Įstatymo projekto priėmimo procedūrą.</p>	<p>1. Formuluoant „prieš aplinkybių, nepriklausančių nuo teisėjo valinių veiksmų, atsiradimą“, yra teisiškai neapibrėžta, nes neaišku, kas laikoma „aplinkybėmis“ (pvz., atsiradusi atitinkamos ligos simptomatika, pakitę tyrimų rezultatai, gydytojo specialisto išvada, kurioje nustatyta ligos diagnozė) bei kaip bus nustatomas jų atsiradimo momentas (t. y. neaiškus atskaitos taškas, nuo kurio būtų imamas paskutinių 5 metų darbo užmokesčio vidurkis apskaičiuojant teisėjų valstybinę pensiją, neįvertinta, kad ligos eiga ir nustatytos diagnozės gali keistis, dar iki nustatant diagnozę asmuo gali sirgti ilgą laiko tarpą, todėl 5 metų laikotarpis iki „aplinkybių atsiradimo“ jam taip pat gali būti nepalankus).</p> <p>2. Reikalavimų pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatai ir pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatos tikrinimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2009 m. kovo 19 d. įsakymu Nr. V-196/1R-80 „Dėl Reikalavimų pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatai ir pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatos tikrinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Aprašas), 11 punkte nustatytas baigtinis ligų ir sveikatos problemų, dėl kurių teisėjai negali būti pripažinti atitinkantys sveikatos reikalavimus teisėjams, sąrašas. Tokiu atveju, jei, pvz., teisėjui po insulto bus diagnozuota tetraplegija (visų galūnių paralyžius) arba jam bus nustatyta išplitusi onkologinė liga ir reikės taikyti paliatyvųjį gydymą, ir dėl to jis negalės atlikti savo darbo funkcijų, jis negalės būti atleistas vadovaujantis Teismų įstatymo 90 straipsnio 1 dalies 3 punktu ir 2 dalimi, nes nurodytų diagnozių nėra Aprašo 11 punkte.</p> <p>Teisėjų valstybinės pensijos dydžio apskaičiavimo išimties taisyklė būtų taikoma tik tiems teisėjams, kurie, vadovaujantis Apraše nustatyta tvarka, bus pripažinti, kad dėl sveikatos būklės negali dirbti teisėjais (didžiąja dalimi – dėl nustatytų psichikos sutrikimų).</p>
--	---	--